

Foto 1: Bijenorchis, Den Helder (door: T. Jongsma)

Zomernummer Op de Kop negentiende jaargang, juli 2014

Mededelingenblad van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), afdeling Den Helder en omstreken

Secretariaat: Noordzeestraat 52, 1784 BS Den Helder.

<http://www.knnv.nl/denhelder/>

Drukwerk: Rieuwert Sanderse

Inhoud

Inhoud -----	3
Afdelingsnieuws-----	4
Activiteiten agenda-----	4
Nieuwe leden -----	6
Vlinderlezing -----	7
Lezing 'Onze' Wadvogels in Mauritanië (West Afrika)-----	8
Uilenballen pluizen -----	10
Dijkexcursie en Groentjeswandeling-----	11
Plastic en eendenmosselen langs de kust -----	12
De Linie 'Gerard Roos' Wandeling-----	14
Natuurverkennen in Gaasterland-----	14
De hooivork -----	15
Vlinder(luilak)nacht Wildrijk -----	16
Texel trip-----	16
Wilde dieren hebben hun eigen apotheek -----	17
Plant en naam: Witte dovenetel - <i>Lámium álbun</i> -----	19
Boekennieuws-----	20

Plastic en eendenmosselen langs de kust

Op 12 mei 2014 meldde strandteller Maarten Brugge dat hij in de vloedlijn van Texel ongebruikelijk veel klein plastic afval had zien liggen. Hoewel op 14 mei de Texelse vloedlijn goeddeels was overdekt met een dikke laag algenschuim, kon op enkele opener stukken worden gezien dat zulk materiaal nog steeds aanspoelde. Een monster werd genomen door over een breedte van 50 cm en lengte van 5 meter van de vloedlijn, alle zeewier, afval en de bovenste zandlaag bij elkaar te schrapen.

Veel van het plastic afval was opmerkelijk oud en verweerd en tussen het kleiner spul zat een grote diversiteit aan industrieel plastic granulaat in hoeveelheden die we hier sinds de jaren '90 eigenlijk niet meer in de vloedlijnen aantreffen. Uiteraard ontbrak het gebruikelijke 'versere' zwerfvuil niet, met veel net- en touwwerk en ballonnen.

Eendenmosselen

Op groter afval werden geregeld eendenmosselen gezien. Eendenmossel is eigenlijk een rare naam, want het betreft geen schelp, maar een zogenaamde geleedpotig schaaldier dat met een schepnetvormig armpje voedsel uit het water filtert en groeit op in zee drijvend materiaal. Om de omvang van deze ongebruikelijke stranding in kaart te brengen werd een e-

mailoproep gericht aan het hele netwerk van vrijwilligers uit het stormvogelonderzoek, om ook uit te kijken naar zwerfvuil in combinatie met eendenmosselen. Sytske Dijkse van ECOMARE op Texel reageerde al snel dat het een bijzondere warmwatersoort betrof: de geploide eendenmossel (*Dosima fascicularis*).

Meldingen

Op 14 mei is er een ronde gedaan langs de stranden van Den Helder tot Camperduin. De vervuiling is daar niet geconstateerd. Maar het kan goed zijn dat het strand al weer netjes opgeruimd was door gemeentes en de strandpaviljoenhouders (voor het behoud van de blauwe vlag). Het strand wordt hier met regelmaat netjes aangeharkt.

Op 16 en 17 mei 2014 werden de eendenmosselen ook gemeld vanaf Vlieland en van de oostelijke wadden door de vogelwachters van Rottumerplaat. Na deze meldingen lijkt de situatie weer 'normaal', dat wil zeggen: er spoelt van alles aan, maar zonder de toevoeging van oud klein plastic gruis en geplooid eendenmosselen.

Monsters worden bekeken

Het in de vloedlijn verzamelde monster wordt momenteel nader uitgezocht. Op oude luchtkamers van zeewier, plantenresten en klein afval blijken heel veel jonge exemplaren van de eendenmossel te groeien, die alleen maar bij zo'n nader detailonderzoek aan het licht komen. De verzamelde massa bevat zeker honderden industriële plastic pellets en kleine plastic scherven. Ook veel klontjes paraffine en palmvet achtig materiaal en een enkel klontje teer.

Oorzaak onduidelijk

De omvang van de stranding omvatte dus minimaal de complete Nederlandse Noordzee-waddenkust gedurende enkele dagen in midden mei. Uit omliggende landen zijn geen meldingen binnengekomen, maar de verschillen met de normale strandvuil situatie zijn ook zeker niet makkelijk waarneembaar. De herkomst van de geplooid eendenmossel moet waarschijnlijk worden gezocht in warm water ten zuiden van de Golf van Biskaje.

Naar de echte omvang, achterliggende reden, en herkomst van deze ongebruikelijke stranding kunnen we vooralsnog alleen maar gissen. Overstromingen of door storm afgeslagen kustsediment uit verre landen, of een losgeslagen deel van de Noord Atlantische draaikolk, het is allemaal mogelijk. Misschien dat nader onderzoek aan het verzamelde monster, inclusief bijvoorbeeld de

plantenresten daarin, ons nog verder kunnen helpen voor wat betreft de herkomst.

Tekst: Jan Andries van Franeker, IMARES, Texel
Foto's: Maarten Brugge, Jan Andries van Franeker & Sytke Dijkse